

TESAM Akademi Dergisi

Journal of TESAM Academy

ISSN 2148-2462 / E-ISSN 2458-9217

AB Üyelerinin AB'ye ve NATO'ya Güven Eğilimi

Trust Tendencies of EU Members in EU and NATO

Öz

Bugün dünya siyasetinde iki önemli aktör olan Avrupa Birliği'nin (AB) ve NATO'nun (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü) temelleri Soğuk Savaş döneminde atılmıştır. NATO, Soğuk Savaş döneminde Avrupa Kıtası'nda dominant güç olmuştur. Soğuk Savaş'tan günümüze gelinen süreçte AB, savunma ve güvenlik alanında birçok mesafe kat ederek Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'nı (OGSP) oluştururken, NATO ile olan iş birliğini sürdürmüştür.

Bu çalışmanın amacı günümüzde NATO'ya ve AB'ye güven eğiliminin Soğuk Savaş döneminde ülkeler arasındaki kutuplaşma göz önünde bulundurularak incelenmesi ve NATO'ya güven eğilimine etki eden parametrelere ulaşılmasıdır. Çalışmada günümüzde AB üyesi olan ülkelerin, NATO'ya ve AB'ye olan güven eğilimleri dört grupta (eski Varşova Paketi üyesi AB ülkeleri, eski Yugoslavya üyesi AB ülkeleri, NATO üyesi olmayan AB ülkeleri ve bu üç grup dışında kalan AB ülkeleri) incelenmiştir. Soğuk Savaş göz önünde bulundurulduğunda farklı ideolojik geçmişe sahip bu ülkelerin AB içinde gösterdiği farklı güven eğilimlerinin tespiti AB'nin geleceği açısından önem taşımaktadır. Binary Lojistik Regresyon Analizi yöntemi kullanılarak AB'ye güven eğiliminin, ulusal ordulara güvenin, AB Üye Devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına desteğin NATO'ya güven eğiliminde anlamlı etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, NATO, Soğuk Savaş, Binary Lojistik Regresyon Analizi

Jel Sınıflandırması: F50, F53, N44

Gözde COURBIS PONCET

Doktora Öğrencisi.
İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Avrupa Birliği Anabilim
Dalı.
gozde.courbis@gmail.com
ORCID : 0000-0001-9990-8323

Cilt / Issue: 11(1) 83-107
Geliş Tarihi: 29.11.2022
Kabul Tarihi: 19.05.2023

Atf: Courbis Poncet, G. (2024), AB
üyelerinin AB'ye ve NATO'ya güven
eğilimi. *Tesam Akademi Dergisi*, 11(1),
83-107. <http://dx.doi.org/10.30626/tesamakademi.1429391>.

Abstract

The foundations of the European Union (EU) and NATO (North Atlantic Treaty Organization), two important actors in world politics today, were laid during the Cold War period. NATO was the dominant power on the European Continent during the Cold War. From the Cold War to the present, the EU has covered many distances in the field of defense and security while forming the Common Security and Defense Policy (CSDP) and maintaining its cooperation with NATO.

The aim of this study is to examine the tendency of trust in NATO and the EU, considering the polarization between countries during the Cold War period, and to reach the parameters that affect the tendency of trust in NATO. In the study, the trust tendencies of today's EU member countries toward NATO and the EU were examined in four groups (former Warsaw Pact member EU countries, former Yugoslavia member EU countries, non-NATO member EU countries, and EU countries outside these three groups). Considering the Cold War, it is important for the future of the EU to determine the different trust tendencies of these countries with different ideological backgrounds within the EU. By using the Binary Logistics Regression Analysis method, it has been determined that the tendency to trust the EU, the tendency to trust national armies, and support a common defense and security policy among the EU Member States have a significant effect on the tendency to trust NATO.

Keywords: European Union, NATO, Cold War, Binary Logistic Regression Analysis

Jel Classification: F50, F53, N44

Extended Abstract

After the Second World War, the Cold War between the Union of Soviet Socialist Republics (USSR) and the USA brought the world to the door of a nuclear disaster. Europe was polarized between these two great powers. While Europe was in the process of gathering economically, it faced the threat of communism from the USSR and the anxiety of Germany's re-emergence. Due to security concerns, cooperation between countries in Europe and with NATO has emerged. During the Cold War, NATO was the dominant power in Europe.

The EU intervened late in the 1998 Kosovo Crisis due to differences of opinion among its members, and the results were disappointing for the EU when comparing the EU and the US in terms of crisis response power and available possibilities. With the EU's failure to adequately intervene in the Kosovo Crisis, it is time for the EU to self-criticize. For this reason, in 1998, England and France The Malo statement was published, and a step was taken towards the OGSP. The CSDP gained a legal dimension with the Lisbon Treaty signed in 2007.

In this study, the steps taken by Europe, which was tired of the Second World War and split between the USA and USSR during the Cold War, towards establishing security and foreign policy, the process that led the EU to the CSDP, and the cooperation with NATO were examined.

The Cold War period, in which the foundations of NATO and the EU were laid, is of great importance in the formation of these two organizations. Solidarity between the EU and NATO has continued since the Cold War era. Despite the creation of the OGSP, the solidarity between these two organizations continues.

The aim of this study is to examine the trust tendencies of EU members towards the EU and NATO and to reach the parameters that affect the tendency of trust in NATO, considering the polarization between countries during the Cold War period, which is an important period for the EU and NATO. In the study, the trust tendencies of today's EU member countries toward NATO and the EU were examined in four groups (former Warsaw Pact member countries, former Yugoslavia member countries, non-NATO member countries, and countries outside these three groups).

Considering the Cold War, it is important to determine the different trust tendencies of these groups with different political backgrounds within the EU. With the Binary Logistic Regression Analysis method, "H1: The tendency to trust in the EU has a significant effect on the tendency to trust in NATO.", "H2: The tendency to trust in national armies has a significant effect on the tendency to trust in NATO.", "H3: A common defense and cooperation between the EU Member States support for security policy has a significant effect on the tendency to trust in NATO.", "H4: Age has a significant effect on the tendency to trust in NATO.", "H5: Location has a significant impact on the tendency to trust NATO." hypotheses were tested in the study. The Eurobarometer 96.3 data set was used in the study. By using the Binary Logistics Regression Analysis method, it has been determined that the tendency to trust the EU, the tendency to trust the military, and supporting a common defense and security policy among the EU Member States have a significant effect on the tendency to trust NATO.

Giriş

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte tarih sahnesine çıkan iki büyük güç Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) arasında Soğuk Savaş dönemi hüküm sürmüştür. (Sander, 1996, s. 202) İkinci Dünya Savaşı bitmiş olmasına rağmen SSCB'nin askeri imkanlarını hala elinde bulundurması, (Rees, 2019, ss. 2-3) SSCB vasıtasıyla komünizmin Avrupa Kıtası'na yayılma endişesi ABD ve SSCB'yi karşı karşıya getirmiştir. (Macdonald, 1995, ss. 152-155) Almanya'nın hassas konumu, Almanya'nın üzerinde Moskova'nın gölgesi ve gelecekte yaşanması muhtemel her ihtimalin göz önünde tutulması nedeniyle Dunkirk Antlaşması 1947 yılında Fransa ve İngiltere arasında imzalanmıştır. 1948 yılında Çekoslovakya'nın komünistler tarafından işgal edilme hadisesi, kıtada paniğe neden olmuştur. Bunun üzerine aynı yıl Brüksel Antlaşması'nı imzalayan İngiltere, Fransa, Belçika, Lüksemburg, Hollanda (Creswell, 2002, ss. 4-6) arasında Batı Birliği kurulmuştur. (Croft, 1988, s. 622) 1954 yılına gelindiğinde Federal Almanya ve İtalya Batı Birliği'ne dahil olmuştur ve Batı Birliği, Batı Avrupa Birliği (BAB) adını almıştır. (Deighton, 1998, s. 181) İkinci Dünya Savaşı sonrası toparlanma sürecinde olan Avrupa ülkelerinde mali sıkıntılar yaşanmaktadır. Yaşanılan mali sıkıntılar nedeniyle ülkelerin savunmaları için ayırdıkları bütçe sınırlıdır. Bu nedenle ABD ile iş birliği yapılmıştır ve 1949 yılında Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) kurulmuştur. (Robertson, 2003, ss. 2-7) BAB, Soğuk Savaş döneminde kıtada etkin bir rol üstlenememiştir. (Gençalp, 2004, s. 47)

1951'de Paris Antlaşması ile Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT), 1957'de Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomi Topluluğu (AET) kurulmuştur. 1992 yılında Avrupa Birliği Antlaşması (ABA) olarak bilinen Maastricht Antlaşması imzalanmış ve Topluluk, "Avrupa Birliği" adını almıştır. Maastricht Antlaşması ile oluşturulan üç sütunlu yapıda ikinci sütunda Ortak Dış İşleri ve Güvenlik Politikası (ODGP) yer almıştır. BAB, AB'nin "ayrılmaz bir parçası" olarak kabul edilirken, 1992 yılında BAB tarafından idame edilecek olan "Petersberg Görevleri" kabul edilmiştir. (Börzel, 2013, ss. 218-227)

1994 yılında NATO ve AB arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi amacıyla NATO içinde Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği (AGSK) oluşturulmuştur. 1996 yılında BAB'ın NATO'nun sağlayacağı olanaklardan yararlanarak operasyonlara katılması mümkün kılınmıştır. (Cornish, 1996, ss. 759-762, Irondelle ve Mérand, 2010, s. 32)

1998 yılında meydana gelen Kosova krizine, AB'nin yeterli müdahaleyi

yapamadığı açıkça görülmüş, aynı yıl St. Malo Bildirisi, İngiltere ve Fransa tarafından yayınlanarak Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP) için adım atılmıştır. (Açıkmeşe ve Dizdaroğlu, 2014, ss. 143-144) 2000 yılında gerçekleştirilen Nice Zirvesi'nde AGSP ile ilgili planlama yapılmıştır. (Missiroli, 2004, ss. 64-65) 2007 yılında imzalanan Lizbon Antlaşması ile AGSP'ye yasal boyut kazandırılmıştır ve AGSP, OGSP adını almıştır. (Tangör, 2010, s. 51)

AB'nin ve NATO'nun temellerinin atıldığı Soğuk Savaş döneminde farklı ideolojilere sahip, ABD ve SSCB arasında kutuplaşan ülkeler, bugün AB'ye ve NATO'ya tam üyelik statüsüne sahiptirler. Sadece AB üyesi ülkelerin verilerinin kullanıldığı bu çalışmanın amacı AB üyelerinin AB'ye ve NATO'ya güven eğilimlerini, Soğuk Savaş döneminde yaşanan ideolojik kutuplaşmaları da göz önünde bulundurarak dört grupta (eski Varşova Paktı üyesi AB ülkeleri, eski Yugoslavya üyesi AB ülkeleri, NATO üyesi olmayan AB ülkeleri ve bu üç grup dışında kalan AB ülkeleri) incelemek, gruplar arası farklılıkları tespit etmek ve AB üyelerinin NATO'ya güven eğilimlerini etkileyen parametrelere ulaşmaktır.

AB'ye ve NATO'ya güven eğilimlerinin incelendiği eski Varşova Paktı üyesi AB ülkeleri grubunda Doğu Almanya (Almanya'nın eski Varşova Paktı üyesi olan bölümü), Macaristan, Polonya ve Bulgaristan, Çekoslovakya'nın bölünmesi ile ortaya çıkan Çek Cumhuriyeti ve Slovakya, eski SSCB'nin günümüzde AB üyesi olan ülkeleri Estonya, Letonya, Litvanya ve Romanya yer almaktadır. İkinci grupta eski Yugoslavya üyesi AB ülkeleri Slovenya ve Hırvatistan bulunmaktadır. Üçüncü grupta NATO üyesi olmayan AB ülkeleri Avusturya, Kıbrıs, Finlandiya, İsveç, Malta ve İrlanda bulunmaktadır. Dördüncü grupta ise bu üç grup dışında kalan diğer AB ülkeleri Fransa, Batı Almanya, Hollanda, İtalya, Lüksemburg, Belçika, İspanya, Portekiz, Danimarka ve Yunanistan bulunmaktadır.

NATO'ya güven eğilimi üzerinde AB'ye güven eğiliminin, ulusal ordulara güven eğiliminin, AB Üye Devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına desteğin, demografik etkenlerin (yerleşim yeri, yaş) etkisi araştırılmıştır. Binary Lojistik Regresyon Analizi yöntemi ile "H₁: AB'ye güven eğiliminin, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır.", "H₂: Ulusal ordulara güven eğiliminin, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır.", "H₃: AB Üye Devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına desteğin, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır.", "H₄: Yaşın, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır.", "H₅: Yerleşim yerinin, NATO'ya

güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır.” hipotezleri çalışmada sınanmıştır. Çalışmada Eurobarometer 96.3 veri seti kullanılmıştır.

NATO ile AB Arasındaki Stratejik İş birliği ve OGSP’ye Giden Süreç

Eylül 1939 tarihinde, Polonya’nın Almanya tarafından işgali ile başlayan İkinci Dünya Savaşı, 8 Mayıs 1945’te SSCB ve Polonya birliklerinin Berlin’i ele geçirmesi ile Avrupa’da sona ermiştir. 6 ve 9 Ağustos 1945’te atılan Hiroşima ve Nagazaki nükleer bombalarının ardından Japonya, (Hudson ve Urquhart, 2015, ss. 167-172) 15 Ağustos 1945’te teslim olmuştur. (Pałasz-Rutkowska, 2016, s.148) İnsanlık tarihinin en büyük trajedilerinden biri olan İkinci Dünya Savaşı, yaklaşık olarak 60 milyon insanın yaşamını yitirmesi ile sona ermiştir. (Pelz, 2018, s. 197)

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra, iki kazanan ülke olan SSCB ile ABD arasında Soğuk Savaş dönemi başlamıştır. (Sander, 1996, ss. 202-205) İdeolojik olarak farklı ve İkinci Dünya Savaşı’nda kısa bir zaman diliminde ortak hareket etseler de aralarında güvensizliğin bulunduğu, nükleer silahlara sahip bu iki ülke (Lee, 2004, ss. 309-317), ideolojik olarak karşı karşıya gelmiştir. Soğuk Savaş’ın etkisi 1947 yılından başlayarak 1991 yılına kadar sürmüştür. (Haslam, 2003, s. 77) İki büyük güç etrafında toplanan devletlerden, ABD’nin yanında yer alan devletler statükocu, SSCB’nin yanında yer alan devletler ise statükoya karşı bir duruş sergilemişlerdir. (Sander, 1996, s. 208)

ABD’nin Avrupa’ya yerleştirmek istediği kapitalist düzen karşısında, Avrupa’da SSCB’den etkilenen komünist oluşumların boy göstermesi, ABD tarafından bir tehdit olarak algılanmıştır. Bu nedenle ABD, Avrupa’nın savaş sonrası kalkınmasını ve olası komünist oluşumlara karşı güvenliğini sağlamak için harekete geçmiştir; çünkü SSCB yapılanması karşısında Avrupa’nın gücünü kazanması dolayısıyla ekonomik olarak güçlenmesi gerekmektedir. (Roberts, 2015, ss. 679-687) 1947 yılında ABD Dışişleri Bakanı George Marshall, Harvard Üniversitesi’nde bir konuşma yaparak, Avrupa’nın ekonomik olarak kalkınmasının gerekliliğinin üzerinde durmuş ve Amerika’nın da bu iş birliği için yardımda bulunacağını belirterek Marshall Planı’nı açıklamıştır. ABD, Marshall Planı’na istinaden Avrupa’ya büyük bir miktarda mali yardımda bulunmuştur. (Crafts, 2011, ss. 1-3)

İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesine rağmen, SSCB’nin askeri birliklerinin önemli bir bölümünü terhis etmemiş olması, Batı Avrupa ve ABD tarafından bir tehdit olarak algılanmıştır. 1940’lı yılların ilerlemesi ile savunma için harekete geçilmesi gerektiği anlaşılmıştır. (Rees, 2019, s.

2) 1947 yılında Doğu Avrupa Ülkeleri'nde komünist partilerin yükselişi, Batı Avrupa'da endişe yaratmıştır. (Akkor, 2017, s. 4) Dönemin şartları itibariyle savunma alanında iş birliğine ihtiyacın arttığı görülmüştür. Bu durum İngiltere ve Fransa'yı bir iş birliği sürecine götürmüştür. 1947 yılında bu iki devlet arasında imzalanan Dunkirk Antlaşması ile Almanya'nın konumu ve durumu itibariyle yeniden silahlanma olasılığının önlenmesi hakkında durum değerlendirilmesi yapılmıştır. (Rees, 2019, ss. 2-3)

SSCB'nin Avrupa Kıtası'nda yarattığı huzursuzluk devam ederken, 1948 yılında Çekoslovakya'da komünist darbe yaşanmıştır. Çekoslovakya'da yaşanan komünist darbe ile harekete geçen Fransa, Belçika, Hollanda, İngiltere ve Lüksemburg aynı yıl içinde Brüksel Antlaşması ile Batı Birliği'ni kurmuştur. (Tangör, 2009, ss. 24-25) 1954 yılında düzenlenen Paris Konferansı'nda Federal Almanya ve İtalya'nın da katılımı ile üyesi sayısı beşten yediye çıkan Batı Birliği'nin adı Batı Avrupa Birliği (BAB) olarak değiştirilmiştir. (Ülger, 2002, s. 55) Federal Almanya'nın BAB'a dahil olmasının perde arkasında, BAB'ın diğer üyeleri tarafından kontrolünün sağlanması yer almaktadır. (Gençalp, 2004, s. 47)

İkinci Dünya Savaşı sonrası ekonomik sıkıntılar yaşayan Avrupa, savunma ve güvenlik alanları için yeterli bütçe ayıramamıştır. Dunkirk Antlaşması, Batı Birliği ve BAB oluşumlarından sonra ABD ile iş birliği yapılmıştır. (Rees, 2019, ss. 3-8) NATO, 4 Nisan 1949 yılında "ABD, Kanada, İtalya, Fransa, İngiltere, Hollanda, Lüksemburg, Belçika, İzlanda, Norveç, Danimarka ve Portekiz" tarafından kurulmuştur. NATO Antlaşması'nın 5. Maddesi'nde "*Taraflar, Kuzey Amerika'da veya Avrupa'da içlerinden bir veya daha çoğuna yöneltilecek silahlı bir saldırının hepsine yöneltilmiş bir saldırı olarak değerlendirileceği ...*" üye ülkeler arasındaki dayanışmaya vurgu yapılmıştır. (Lee, 2004, s. 314)

Kore Savaşı'nın Haziran 1950'de başlaması, NATO'ya rağmen SSCB'ye karşı duyulan kaygıları yok edememiştir. (Ülger, 2002, s. 51) Güney Kore'nin Kuzey Kore tarafından saldırıya uğraması ve aynı kaderi Batı Almanya'nın da yaşaması ihtimalinin yarattığı korku nedeniyle Federal Almanya'nın olası bir atak halinde kendini savunabilmesi, dolayısıyla silahlanması düşüncesi ABD tarafından olumlu karşılanmıştır. (Akçay ve Göçmen, 2016, s. 55) Soğuk Savaş sürerken, 1950 yılında Fransa Başbakanı Rene Pleven kendi adıyla anılan Pleven Planı'nı sunmuştur. ABD'nin içinde yer almadığı, üyelerin askeri imkanlarını bir araya getirdiği, Federal Almanya'nın da dahil olmasının mümkün kılındığı bir Avrupa Savunma Topluluğu (AST) düşüncesi gündeme getirilmiştir.

AST, 1954 yılında Fransa Parlamentosu'ndan onay alamamış ve başarısız bir girişim olarak tarihe geçmiştir. (Efe, 2007, ss. 4-5)

Avrupa entegrasyonunun perde arkasında Milletler Cemiyeti Eski Genel Sekreteri Jean Monnet'ten gelen fikir doğrultusunda, Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman, çağrısı ile savaş ham maddesi olarak kullanılan kömür ve çeliğin denetiminin uluslarüstü bir kuruma verilmesi, böylece kalıcı barışın sağlanması yer almaktadır. 1951 yılında Paris Anlaşması, Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg arasında imzalanmış Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT) kurulmuştur. (Akçay ve Göçmen, 2016, ss. 53-56)

AST'nin istenilen sonuca ulaşamamasını takiben (Tangör, 2009, s. 18), bu altı devlet arasında Roma Anlaşması 1957 yılında imzalanarak, Avrupa Ekonomi Topluluğu (AET) kurulmuştur. (Türel, 2017, s. 163) Soğuk Savaş esnasında, ABD'nin ve SSCB'nin elinde askeri imkanların bulunması nedeniyle Avrupa Topluluğu pasif bir duruş sergilemiştir; ancak bir süre sonra harekete geçilerek Davignon Raporu 1970 yılında yayınlanmıştır. Bu raporla Avrupa Siyasi İşbirliği'ni (ASİ) duyurulmuştur. ASİ'nin aktif rol oynaması, Soğuk Savaş'ın etkisinin azaldığı seksenli yılları bulmuştur. (Tangör, 2010, s. 34)

Soğuk Savaş esnasında NATO'nun gerisinde kalan BAB'ın, 1984 yılında Roma Deklarasyonu ile yeniden etkinleştirilmesi kararı alınmıştır. (Efe, 2007, ss. 129-130) Soğuk Savaş'ın sonlarına gelmiş, Berlin Duvarı, Kasım 1989'da yıkılmıştır, 1948 yılında ikiye ayrılan Doğu Almanya ve Batı Almanya, Ekim 1990'da anayasal olarak 42 yıl sonra birleşmiştir. (Roberts, 2010, ss. 742-744) 1991 yılında SSCB'nin dağılması (Sander, 1996, s. 444) ile Avrupa için komünizm tehlikesi sona ermiştir. (Kolasi, 2013, s. 152)

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri AET'e ilgi göstermeye başlamışlardır. ABA 1992 yılında imzalanarak Topluluk, AB adını almıştır. Antlaşma ile birlikte uluslararası alanda etkinlik artırılmış, üç sütunlu yapı oluşturulmuş ve ikinci sütunda ODGP yer almıştır. (Akçay ve Göçmen, 2016, ss. 73-77) Antlaşma vasıtasıyla BAB, AB'nin ilerleme süreci ile özdeşleştirilmiş ve NATO'nun Avrupa'daki sesi olma niteliğine sahip olmuştur. Aynı yıl Petersberg Deklarasyonu'nda, "insani yardım ve kurtarma, barışı koruma, kriz yönetimi ve varışın yeniden tesisi" olan "Petersberg Görevleri" onaylanmıştır (Tangör, 2010, ss. 36-37) ve Petersberg Görevleri'nin tatbikinin, BAB tarafından yapılması uygun görülmüştür. (Çayhan, 2002, s. 48)

1994 yılında yapılan NATO Zirvesi'nde, NATO üyeleri arasında uyumun geliştirilmesi, AB ile NATO arasında bağların güçlendirilmesi, AB'nin savunma ile ilgili adımlarının izlenmesi amacıyla NATO içinde "*ayrılabilir ama ayrı olmayan*" nitelikteki Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği'nin (AGSK) kurulması kararlaştırılmıştır. AGSK'nin gelişimi ile ilgili Haziran 1996'da Berlin'nde düzenlemeler yapılmıştır. Yeni üyelerin adaptasyon süreçleri de göz önünde bulundurularak, değişen dünya koşullarına uyum sağlayarak birlikte hareket etmenin gerekliliği ve dayanışmanın önemi vurgulanmıştır. Ayrıca düzenlemelere göre BAB'ın, NATO'nun olanaklarından faydalanarak Petersberg Görevleri'nin tatbik etmesi mümkün kılınmıştır. (Cornish, 1996, ss. 760-763) 1997'de imzalanan Amsterdam Antlaşması'nda, ABA yeniden gözden geçirilmiştir ve Avrupa Konseyi'nin uygun görmesi durumunda, BAB'ın, AB ile birleşebileceği düşünceleri dile getirilmiştir. (Efe, 2008, s. 73)

Yugoslavya'da yaşanan kriz ile AB'de fikir ayrılıkları su yüzüne çıkmıştır ve AB kendi içinde zorlu bir sınavdan geçmiştir. İngiltere, oluşabilecek masraflar nedeniyle müdahale için gönülsüz bir tavır sergilemiştir. Almanya ise diğer üyelerin kararlarını yok sayarak Slovenya ve Hırvatistan'ı tanıdığını ilan etmiştir. Üyeler arasında ortak bir tavır geliştirilmediği için krize geç müdahale edilmiştir ve bu nedenle kayıplar artmıştır. (Kaya ve Kaya, 2017, s. 289) AB, 1992 ile 1995 yılları arasında Bosna'na yaşanan savaşta da etkin bir rol oynayamamıştır. Bu durum ise AB'nin öz eleştiri yapmasına neden olmuştur. (Tangör, 2010, s. 38) 1998 yılında başlayan Kosova Krizi ile birlikte ABD ve AB arasındaki krizlere etkin müdahaledeki farklılık göze batacak seviyeye ulaşmıştır. (Çayhan, 2002, s. 51) Kosova'ya yapılan operasyonlarda havadan yapılan müdahalenin %80'i ABD'ye aittir. AB, %2'lik bir orana sahip kuvvetlerinin sevkini gerçekleştirmekte bile zorlanmıştır. AB'nin kendi kıtasında olan bir krize müdahalede zorluk yaşamaması kendi içinde tepkilere yol açmıştır. (Efe, 2007, s. 21)

Kosova Krizi'nde yaşanan hayal kırıklığı ve yapılan öz eleştiri, İngiltere ve Fransa'yı 1998 yılında bir araya getirmiştir ve bu iki ülke tarafından St. Malo Bildirisi'ni yayınlanmıştır. St. Malo Bildirisi ile birlikte AGSP'nin oluşturulması için adım atılmıştır. (Açıkmeşe ve Dizdaroğlu, 2014, s. 144) BAB'ın, ABA'nın 2. sütununda yer alan ODGP'ye aktarılması ile ilgili düşünceler dile getirilmiştir. (Gençalp, 2004, s. 50)

1999 yılında düzenlenen Köln Zirvesi'nde alınan karar ile BAB'ın görevleri, AB'nin bünyesine aktarılmıştır. 1999 yılında düzenlenen Helsinki Zirvesi'nde AGSP'nin yapılandırılması için adımlar atılmıştır. (Tangör,

2010, s. 43) Zirve’de “Temel Hedef” olarak 2003 yılına kadar “Avrupa Acil Müdahale Gücü” oluşturulması kararlaştırılmıştır. Acil Müdahale Gücü’nün (Özdal, 2008, s. 137) Petersberg Görevleri’nin tatbiki için 60 gün içinde mevzilenebilecek ve gerekli donanımına sahip 50.000-60.000 askeri kuvvetten oluşturulması kararlaştırılmıştır. (Tangör, 2010, s. 44)

2000 yılında gerçekleşen Feria Zirvesi’nde sivil kriz yönetimi ile ilgili iyileştirmeler yapılmıştır ve 5000 kişiden oluşturulacak olan polis birliğinin hazırlanması, beşte birine tekabül edecek kadarının ise bir aylık bir süre zarfında, söz konusu sivil kriz yönetimi kapsamında hazır hale getirilmesi kararları alınmıştır. (Tangör, 2010, s. 46) AGSP’nin organizasyonu ve planlanması, 2000 yılında gerçekleşen Nice Zirvesi’nde neticelendirilmiştir (Tan, 2013, s. 2) ve kriz yönetimi ile ilgili fonksiyonlar AB’ye aktarılmıştır. BAB’ın etkinliği sona ermiştir. (Tangör, 2010, s. 134)

11 Eylül saldırısı sonrası Irak’ın işgal edilmesi, AB’nin dış politikası üzerinde sarsıcı bir etki yaratmıştır. 2003 yılında başlayan Irak Savaşı, AB içinde fikir ayrılıklarına neden olmuştur. Irak Savaşı’nı destekleyen İngiltere ve İtalya, savaş yanlısı bir tutum sergilerken, Almanya ve Fransa savaş karşıtı bir tutum sergilemiştir. İsveç ve Finlandiya ise söz konusu savaş ile ilgili taraf olmamışlardır. (Güneylioğlu ve Savaş, 2016, ss. 115-116)

2007 yılında imzalanan Lizbon Antlaşması ile ABA’da oluşturulan “üç sütunlu yapı”, tek çatı içerisinde bir araya getirilmiştir. (Dinç, 2019, s. 32) Hukuki boyut kazanan AGSP, isminde değişiklik yapılarak OGSP olarak Antlaşma’da yerini almıştır. Üye devletlerin birlik ve beraberliğinin önemine atıf yapan “Dayanışma İlkesi” kabul edilmiştir. AB üyesi bir ülkenin herhangi bir silahlı saldırıya maruz kalması halinde, diğer üyelerin destek ve yardımda bulunacakları Dayanışma İlkesi’nde belirtilmiştir. (Tangör, 2010, ss. 51-52)

Uygulama

Bu bölümde AB üyelerinin NATO’ya ve AB’ye güven eğilimleri eski Varşova Paktı üyesi AB ülkeleri, eski Yugoslavya üyesi AB ülkeleri, NATO üyesi olmayan AB ülkeleri ve bu üç grup dışında kalan AB ülkeleri olmak üzere dört grupta incelenmiştir. Gruplar arasında karşılaştırmalar grafikler yardımı ile yapılmıştır.

AB üyelerinin NATO’ya güven eğilimine, AB’ye güven eğiliminin, orduya güven eğiliminin, AB Üye Devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına desteğin, demografik etkenlerin (yerleşim yeri,

yaş) etkisi Binary Lojistik Regresyon Analizi yöntemi ile incelenmiştir. Çalışmanın uygulama bölümünde SPSS 26 programından yararlanılmıştır.

Data ve Değişkenler

Bu çalışmada, 1973 yılından bu yana AB ülkelerinde kamuoyu araştırmaları yapan ve Avrupa Komisyonu'na bağlı olan Eurobarometer'in "Eurobarometer 96.3 (Ocak-Şubat 2022) anketinin veri seti kullanılmıştır. Çalışmada sadece AB'ye üye ülkelerin verileri kullanılmıştır.

AB'ye ve NATO'ya Güven Eğilimi

AB üyesi ülkelerin AB'ye ve NATO'ya güven eğilimleri bu bölümde grafiklerle incelenmiştir. SPSS 26 programı ile ulaşılan istatistikler yardımıyla grafikler oluşturulmuştur. Yorumlamanın daha kolay yapılabilmesi için ankette "Güvenme eğilimindeyim" cevabı "Olumlu" ve "Güvenmeme eğilimindeyim" cevabı "Olumsuz" olarak çalışmaya alınmıştır. "Bilmiyorum" cevabını verenler çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışma 22767 katılımcının cevapları doğrultusunda, SPSS 26 programı ile elde edilen istatistiklerden hareketle grafikler oluşturulmuştur.

AB'ye Güven Eğilimi

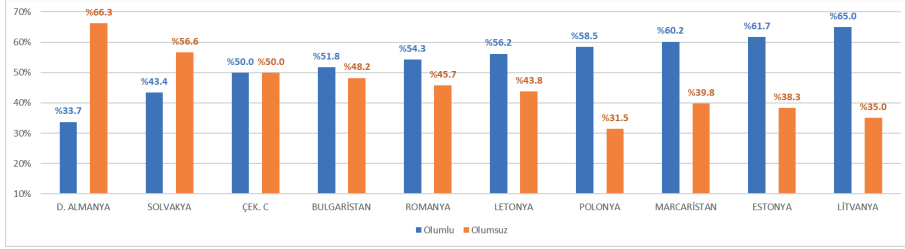
Genel olarak bakıldığında katılımcılardan AB'ye güven eğilimi olumlu olanların oranı %54, olumsuz olanların oranı ise %46'dır. Bu bölümde AB'ye güven eğilimi eski Varşova Paktı üyesi AB ülkeleri, eski Yugoslavya üyesi AB ülkeleri, NATO üyesi olmayan AB ülkeleri ve bu üç grup dışında kalan AB ülkeleri olmak üzere dört grupta incelenmiştir.

Eski Varşova Paktı Üyesi Olan Günümüzde AB Üyesi Ülkelerin AB'ye Güven Eğilimi

Grafik 1'deki eski Varşova Paktı üyesi AB ülkeleri Doğu Almanya (Almanya'nın eski Varşova Paktı üyesi olan bölümü), Macaristan, Polonya ve Bulgaristan, Çekoslovakya'nın bölünmesi ile ortaya çıkan Çek Cumhuriyeti ve Slovakya, eski SSCB'nin günümüzde AB üyesi olan ülkeleri Estonya, Letonya, Litvanya ve Romanya'ya ait AB'ye güven eğilimi istatistikleri verilmiştir.

Grafik 1

Eski Varşova Paktı Üyesi AB Ülkelerinin AB'ye Güven Eğilimi

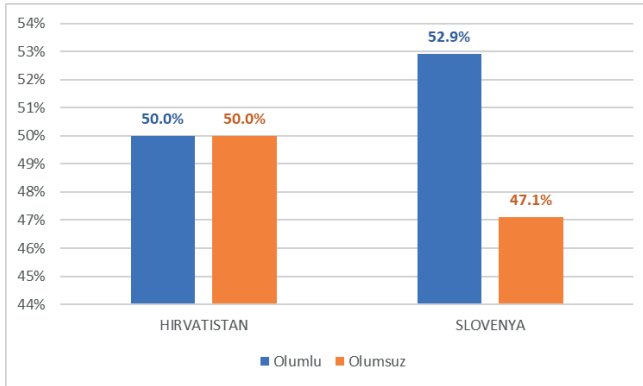
Grafik 1'de AB'ye güvenme eğiliminin en düşük olduğu oranın %33,7 ile Doğu Almanya'ya ait olduğu görülmektedir. AB'ye güven eğiliminin en yüksek olduğu oran ise %65 ile Litvanya'ya aittir.

Eski Yugoslavya Üyesi AB Ülkelerinin AB'ye Güven Eğilimi

Eski Yugoslavya üyesi AB ülkeleri Slovenya ve Hırvatistan'ın AB'ye güven eğilimleri Grafik 2'de verilmiştir.

Grafik 2

Eski Yugoslavya Üyesi AB Ülkelerinin AB'ye Güven Eğilimi

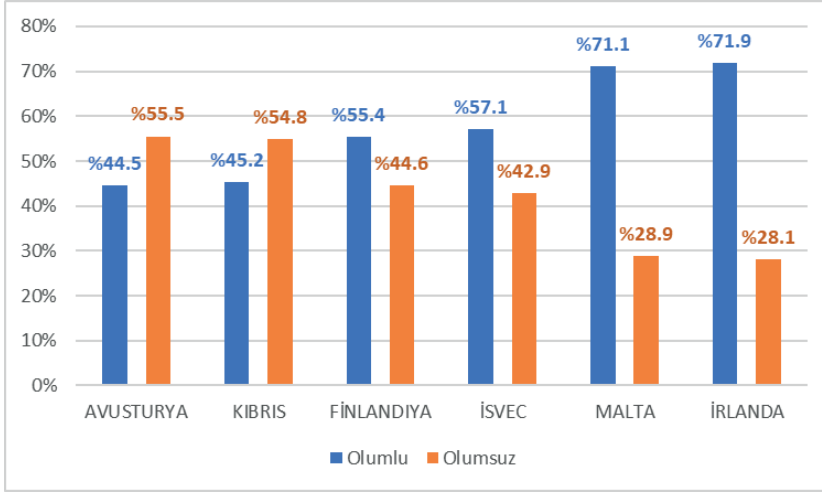
Grafik 2'deki sonuçlara göre Slovenya'nın AB'ye güven eğilimi %52,9 olumlu olup, Hırvatistan'ın AB'ye güven eğilimi %50 olumludur. İki ülke arasında büyük bir fark gözlenmemiştir.

NATO Üyesi Olmayan AB Ülkelerinin AB'ye Güven Eğilimleri

NATO üyesi olmayan AB ülkeleri Avusturya, Kıbrıs, Finlandiya, İsveç, Malta ve İrlanda'nın AB'ye güven eğilimleri Grafik 3'te verilmiştir.

Grafik 3

NATO Üyesi Olmayan AB Ülkelerinin AB'ye Güven Eğilimleri

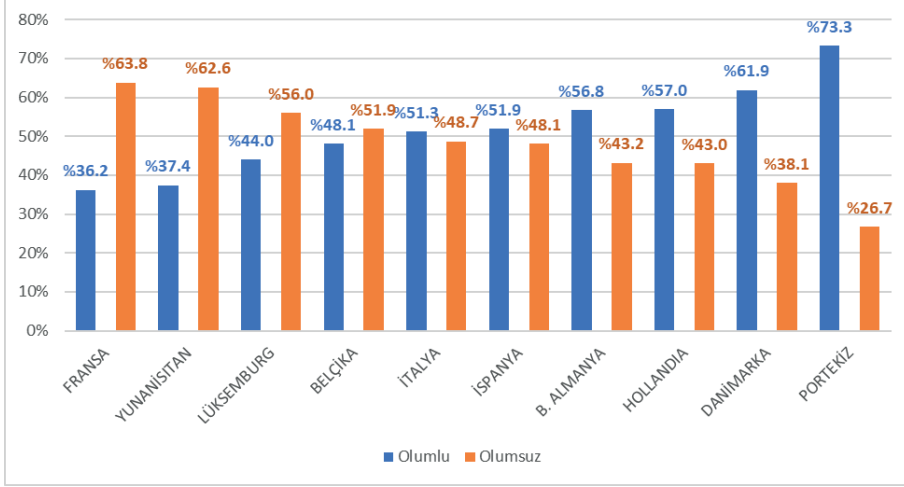
Grafik 3 incelendiğinde AB'ye güven eğiliminin en düşük olduğu oranın %44,5 ile Avusturya'ya ait olduğu görülmektedir. AB'ye güven eğiliminin en yüksek olduğu oran ise %71,9 ile İrlanda'ya aittir. %71,1 ile Malta, İrlanda'yı takip etmektedir.

Üç Grup Dışında Kalan Diğer AB Ülkeleri

Üç grup dışında kalan diğer AB ülkeleri Fransa, Batı Almanya, Hollanda, İtalya, Lüksemburg, Belçika, İspanya, Portekiz, Danimarka ve Yunanistan'ın AB'ye güven eğilimleri Grafik 4 ile gösterilmiştir.

Grafik 4

Üç Grup Dışında Kalan Diğer AB Ülkeleri

Grafik 4 incelendiğinde AB'ye güven eğiliminin en düşük olduğu oranın %36,2 ile Fransa'ya ait olduğu görülmektedir. AB'ye güven eğiliminin en yüksek olduğu oran ise %73,3 ile Portekiz'e aittir.

NATO'ya Güven Eğilimi

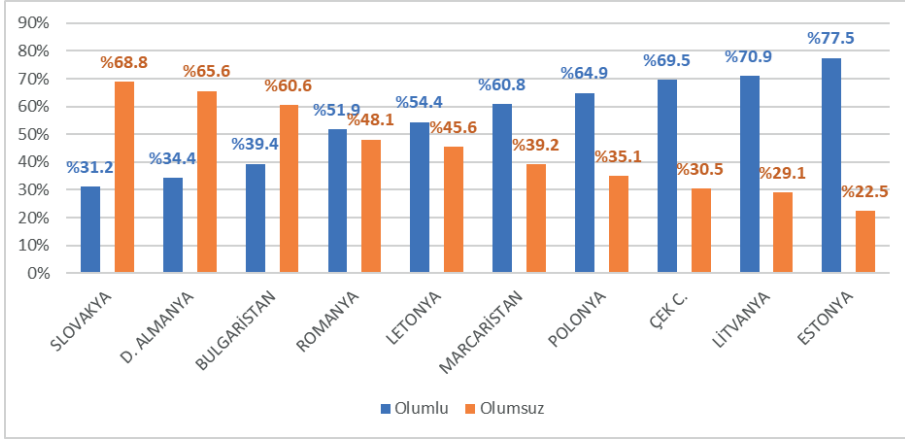
Genel olarak bakıldığında katılımcılardan NATO'ya güven eğilimi olumlu olanların oranı %56,2, olumsuz olanların oranı ise %43,8'dir. Bu bölümde NATO'ya güven eğilimi eski Varşova Paketi üyesi AB ülkeleri, eski Yugoslavya üyesi AB ülkeleri, NATO üyesi olmayan AB ülkeleri ve bu üç grup dışında kalan AB ülkeleri olmak üzere dört grupta incelenmiştir.

Eski Varşova Paketi Üyesi AB Ülkelerinin NATO'ya Güven Eğilimi

Grafik 5'te eski Varşova Paketi üyesi AB ülkeleri Doğu Almanya (Almanya'nın eski Varşova Paketi üyesi olan bölümü), Macaristan, Polonya ve Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya, eski SSCB'nin günümüzde AB üyesi olan ülkeleri Estonya, Letonya, Litvanya ve Romanya'ya ait NATO'ya güven eğilimi istatistikleri verilmiştir.

Grafik 5

Eski Varşova Paktı Üyesi AB Ülkelerinin NATO'ya Güven Eğilimleri

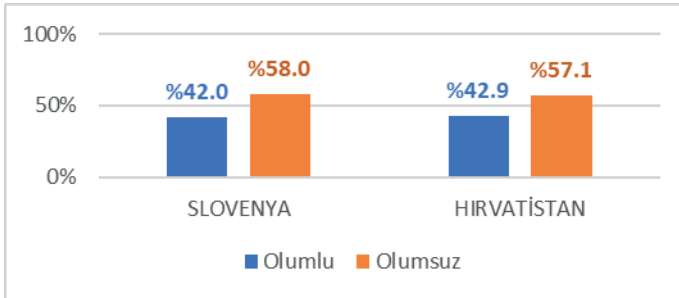
Grafik 5 incelendiğinde NATO'ya güven eğiliminin en düşük olduğu oranın %31,2 ile Slovakya'ya ait olduğu görülmektedir. NATO'ya güven eğiliminin en yüksek olduğu oran ise %77,5 ile Estonya'ya aittir.

Eski Yugoslavya Üyesi AB Ülkelerin NATO'ya Güven Eğilimi

Eski Yugoslavya üyesi AB ülkeleri Slovenya ve Hırvatistan'ın NATO'ya güven eğilimleri Grafik 6'da verilmiştir.

Grafik 6

Eski Yugoslavya Üyesi Olan Günümüzde AB Ülkelerinin NATO'ya Güven Eğilimi

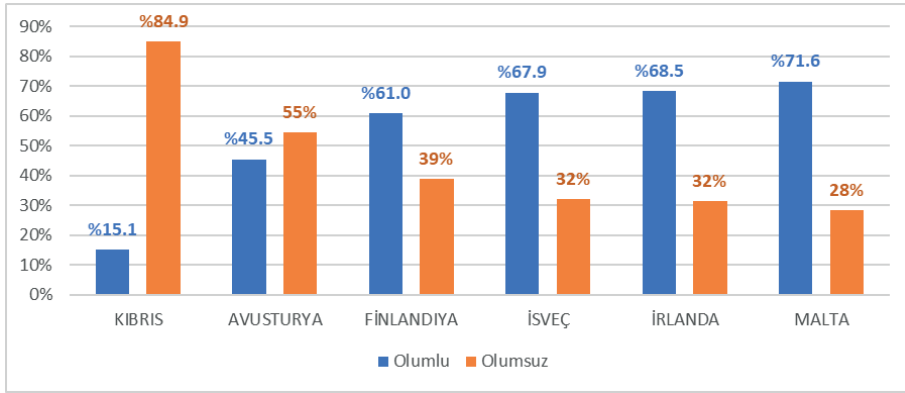
Slovenya'nın NATO'ya güven eğilimi %42 olumlu olup, Hırvatistan'ın NATO'ya güven eğilimi %42,9 olumludur.

NATO Üyesi Olmayan AB Ülkelerinin NATO'ya Güven Eğilimleri

NATO üyesi olmayan AB ülkeleri Avusturya, Kıbrıs, Finlandiya, İsveç, Malta ve İrlanda'nın NATO'ya güven eğilimleri Grafik 7'de verilmiştir.

Grafik 7

NATO Üyesi Olmayan AB Ülkelerinin NATO'ya Güven Eğilimleri

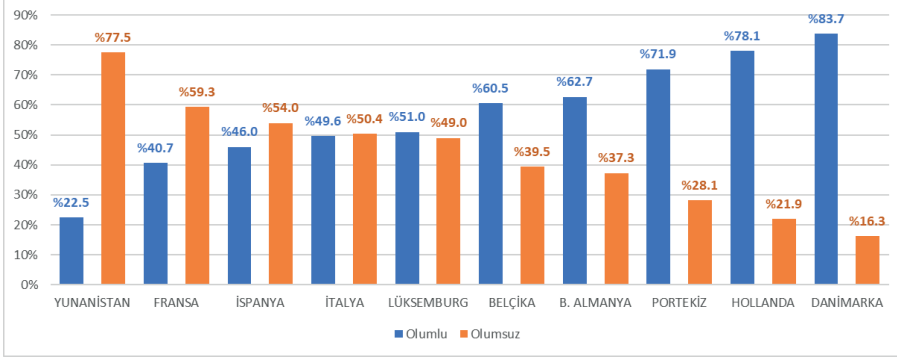
Grafik 7 incelendiğinde NATO'ya güven eğiliminin en düşük olduğu oranın %15,1 ile Kıbrıs'a ait olduğu görülmektedir. NATO'ya güven eğiliminin en yüksek olduğu oran ise %71,6 ile Malta'ya aittir.

Üç Grup Dışında Kalan Diğer AB Ülkeleri

Üç grup dışında kalan diğer AB ülkeleri Fransa, Batı Almanya, Hollanda, İtalya, Lüksemburg, Belçika, İspanya, Portekiz, Danimarka ve Yunanistan'ın NATO'ya güven eğilimleri Grafik 8 ile gösterilmiştir.

Grafik 8

Üç Grup Dışında Kalan Diğer AB Ülkeleri

Grafik 8 incelendiğinde NATO'ya güven eğiliminin en düşük olduğu oranın %22.5 ile Yunanistan'a ait olduğu görülmektedir. NATO'ya güven eğiliminin en yüksek olduğu oran ise %83.7 ile Danimarka'ya aittir.

Lojistik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken

Çalışmada bağımlı değişken "NATO'ya Güven Eğilimi" olmak üzere analizde cevaplar 0=olumsuz ve 1=olumlu olarak kodlanmıştır. Referans kategorisi, 0=olumsuz cevabı alınmıştır.

Bağımsız Değişkenler

Çalışmadaki kategorik bağımsız değişkenlerden ilki olan "AB'ye Güven Eğilimi" olup, cevaplar "0=olumsuz ve 1=olumlu", ikinci bağımsız kategorik değişken olan "Orduya Güven Eğilimi" olup, "0=olumsuz ve 1=olumlu", üçüncü bağımsız kategorik değişken "AB Üye Devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına destek" olup, cevaplar "0=olumsuz ve 1=olumlu", dördüncü bağımsız kategorik değişken "Yerleşim yeri" olup, cevaplar "0=Kırsal alan veya köy 1= Küçük veya orta ölçekli şehir 2= Büyük ölçekli şehir 3= Bilmiyorum" olarak kodlanarak analize dahil edilmiştir.

Metrik yapıdaki bağımsız değişken ise "Yaş" olarak belirlenerek analize dahil edilmiştir.

Modelin Tahmin Sonuçları

Binary Lojistik Regresyon Analizi yönteminin uygulanabilmesi için sağlanması gereken varsayımlar bulunmaktadır. Öncelikle Omnibus test istatistiği incelenmiş ve sonucun $p=0,000<0,05$ olduğu görülmüştür. Dolayısıyla Ki-Kare değerinin ve model katsayılarının anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Hosmer ve Lemeshow uyum iyiliği test istatistikleri incelenmiştir. $P=0,472>0,05$ ile modelin ve veri uyum düzeyinin yeterli olduğu tespit edilmiştir. Bağımsız değişkenler, bağımlı değişkendeki toplam değişimi Nagelkerke R2 istatistiğine göre %43 açıklamaktadır. Modelde NATO'ya güven eğilimi olumlu olanların %78'i ve olumsuz olanların %77,2'si doğru tahmin edilmiştir. Genel olarak bakıldığında ise model %77,5'i doğru tahmin edilmiştir.

Tablo 1

Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
AB'ye Güven Eğilimi (1=Olumlu)	2.186	.035	3965.295	1	.000	8.900
Orduya Güven Eğilimi (1=Olumlu)	1.527	.043	1289.528	1	.000	4.605
AB Üye Devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına destek (1=Olumlu)	.550	.044	153.480	1	.000	1.734
Yerleşim Yeri			3.804	2	.149	
Yerleşim Yeri (1= Küçük veya orta ölçekli şehir) 2= Büyük ölçekli şehir	.052	.042	1.521	1	.217	1.053
Yerleşim Yeri (2= Büyük ölçekli şehir)	-.028	.043	.407	1	.524	.973
Yaş	.002	.001	5.220	1	.022	1.002
Constant	-2.571	.077	1116.802	1	.000	.076

NATO'ya güven eğilimi bağımlı değişkeninde 0=olumsuz referans kategorisini göstermekte olup, sonuçlar referans kategorisi dikkate alınarak yorumlanmıştır.

Tablo 1 incelendiğinde p değeri 0,05'den büyük olan "Yerleşim Yeri" değişkeninin NATO'ya güven eğilimini etkilemediği tespit edilmiştir.

Bu nedenle “ H_5 : Yerleşim yerinin, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır” hipotezi reddedilmiştir. Yaş değişkeninin $Exp(B)$ değerinin 1'e yakın olması dolayısıyla, bu değişkenin bağımlı değişkenin değişimine önemli bir etki etmediği tespit edilmiştir. Bu nedenle “ H_4 : Yaşın, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır” hipotezi reddedilmiştir.

AB'ye Güven Eğilimi = Olumlu faktörü $p=0,000<0,005$ olup, NATO'ya güven eğilimi üzerinde etkisinin olduğu tespit edilmiştir. $Exp(B)=8,900$ olması dolayısıyla, AB'ye Güven = Olumlu faktörünün bir birim artması durumunda, NATO'ya Güven olumlu yönde 8,900 kat artacaktır. Bu nedenle “ H_1 : AB'ye güven eğiliminin, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır” hipotezi reddedilemez.

Orduya Güven Eğilimi = Olumlu faktörü $p=0,000<0,005$ olup, NATO'ya güven eğilimi üzerinde etkisinin olduğu tespit edilmiştir. $Exp(B)=4,605$ olması dolayısıyla, Orduya Güven = Olumlu faktörünün bir birim artması durumunda, NATO'ya güven eğilimi olumlu yönde 4,605 kat artacaktır. Bu nedenle “ H_2 : Orduya güven eğiliminin, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır” hipotezi reddedilemez.

AB Üye Devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına destek = Olumlu $p=0,000<0,005$ olup, NATO'ya güven eğilimi üzerinde etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. $Exp(B)=1,734$ olması dolayısıyla, AB'ye Güven = Olumlu faktörünün bir birim artması durumunda, NATO'ya güven eğilimi olumlu yönde 1,734 kat artacaktır. Bu nedenle “ H_3 : AB Üye Devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına desteğin, NATO'ya güven eğilimi üzerinde anlamlı etkisi vardır” hipotezi reddedilemez.

Sonuç

Değişen dünya gündemi ve yaşanan krizler AB'nin OGSP'ye giden yoldaki adımlarına yön vermiştir. Soğuk Savaş döneminde SSCB'nin etkisi ile komünizmin yayılmasına dair yaşanan kaygılar hakimken, bugün AB üyesi olan eskiden Varşova Paktı'na üye on ülke, eski Yugoslavya üyesi iki ülke bulunmaktadır. Almanya'nın silahlanmasını önlemek için 1947'de İngiltere ve Fransa'yı bir araya getiren Dunkirk Antlaşması yapılmışken, 1989'da Berlin Duvarı yıkılmış Doğu Almanya ve Batı Almanya birleşmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası ekonomik sıkıntılara sahip Avrupa'nın yeniden toparlanması ve Sovyet tehdidine karşı güçlenmesi için Marshall Planı devreye girmiştir. Savunma ve güvenlik alanında ekonomik yetersizlikler ABD ile iş birliğini getirmiş ve

1949 yılında NATO kurulmuştur. AB ve NATO'nun yıllardır süre gelen ortaklığı da değişen şartlara ve dünya gündemine binaen reformasyonlara uğramıştır. NATO, Soğuk Savaş zamanı Avrupa'da güvenlik alanında egemen güçken, Kosova krizi ile birlikte St Malo Zirvesi ile AGSP yolunda önemli bir adım atılmıştır. AGSP'ye Lizbon Antlaşması ile hukuki boyut kazandırılmış ve AGSP, OGSP adını almıştır.

Bugünün değişen dünya düzeninde, AB'ye ve NATO'ya olan güven eğilimi bu çalışmada araştırılmış ve Soğuk Savaş döneminde güvenlik endişesi ile yapılan iş birliklerinden OGSP'ye geline bu yolda, bu çalışma dahilinde göze çarpan sonuçlar yorumlanmıştır.

AB'nin kurucusu olan altı ülkeden Fransa'nın AB'ye güven eğiliminin %36,2 ile en düşük orana sahip ülke olduğu görülmekte olup, Lüksemburg ve Beçika'da ise bu oran %50'nin altında kalmıştır. Genele bakıldığında ise AB'ye güven eğiliminin en düşük olduğu ikinci AB ülkesinin Fransa olduğu görülmektedir. Birinci sıra %33,7 ile eski Varşova Paketi üyesi Doğu Almanya'ya aittir. Kurucu altılıdan olan Batı Almanya'nın oranı ise %56,8'dir. Doğu Almanya ile Batı Almanya arasındaki fark NATO'ya güvenme eğiliminde de göze çarpmaktadır. Doğu Almanya'nın NATO'ya güvenme eğilimi %34,4 iken, Batı Almanya'da bu oran %62,7'dir. AB kurucusu altı ülkeden İtalya hariç beş ülkenin NATO'ya güvenme eğilimi, AB'ye güven eğiliminden fazla çıkmıştır. Eski Varşova Paketi ülkelerin AB ve NATO'ya güven eğilimlerinde incelendiğinde ise Rusya'ya sınırı olan %77,5 ile Estonya ve %70,9 ile Litvanya'nın NATO'ya güvenme eğilimleri oldukça yüksektir. Buna karşın Slovakya, Doğu Almanya ve Bulgaristan'ın NATO'ya güven eğilimleri %40'ın altındadır. Çek Cumhuriyeti'nin AB'ye güven eğilimi %50 iken, NATO'ya güven eğilimi %69,5'tir. NATO üyesi olmayan Kıbrıs'ın NATO'ya güven eğilimi %15,1 ile oldukça düşük olduğu görülmekteyken, AB'ye güveni ise %45,2 ile daha yüksektir. Aynı şekilde Yunanistan'ın NATO'ya güvenme eğilimi %22,5 ile Kıbrıs'tan sonra en düşük orana sahiptir. NATO üyesi olmayan %61 ile Finlandiya ve %67,9 ile İsveç'in NATO'ya güven eğilimleri AB'ye güven eğilimlerinden daha yüksektir.

Binary Lojistik Regresyon Analizi sonuçlarına göre, AB'ye güven eğiliminin olumlu olması, NATO'ya güven eğilimini olumlu etkilemektedir. Yani AB'ye güven arttıkça, NATO'ya güven de artmaktadır. Uzun yıllardır devam etmekte olan bu stratejik iş birliğinde AB'nin savunma ve güvenlik alanında attığı önemli adımlara rağmen bu iki örgüt arasındaki dayanışmanın birbirlerinin geleceği için önemli olduğu sonucu çıkarılabilmektedir.

AB üye devletleri arasında ortak bir savunma ve güvenlik politikasına

destek verilmesi durumu, NATO'ya güveni olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. AB, OGSP'yi geliştirmiştir, savunma ve güvenlik alanında birçok atılım yapmıştır. Ancak bu durum NATO'ya güveni azaltmamıştır. Bu durum AB'nin savunma ve güvenlik alanında gelişim sürecinin devam ettiğini, OGSP'nin tam etkin bir işleyişe henüz ulaşmadığını göstermektedir.

Binary Lojistik Analizi ile ulaşılan bir diğer sonuç ise orduya güven eğiliminin olumlu olması, NATO'ya güven eğilimini olumlu etkilemektedir. Milli bir orduya sahip olmanın önemli olduğunu düşünen ve bunun için kaynak ayıran bir ülke, NATO'ya olumlu bakabilmekte, NATO gibi ittifaklara sahip olmanın önemli olduğunu düşünebilmektedir. Ancak ülkenin milli bir orduya önem vermemesi, NATO gibi askeri bir örgüte güvenin azalması sonucunu getirebilmektedir.

Ek Beyan/ Declaration

Makalenin tüm süreçlerinde TESAM'ın araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

In all processes of the article, TESAM's research and publication ethics principles were followed.

There is no potential conflict of interest in this study.

The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

Akçay, B. ve Göçmen, İ. (Ed.), (2012). *Avrupa Birliği: Tarihçe, teoriler, kurumlar ve politikalar*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Akgül Açıkmeşe, S. ve Dizdaroğlu, C. (2014). NATO-AB ilişkilerinde iş birliği ve çatışma dinamikleri. *Uluslararası İlişkiler/International Relations*, 131-164.

Akkor, M. (2017). II. Dünya Savaşı'nın sonu ve Truman Doktrini'nin ortaya çıkışı. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 1-17.

Arman M.N. ve Cengiz Ç. (2021). *Avrupa Birliği sosyal kültür ve kimlik boyutlarıyla*. Ankara: Astana Yayınları

Besenyó, J. (2013). The European Union mission In Mali-Hungary's involvement in the mission. *Bilten Slovenske Vojske*, 15(3), 25-37.

Blazek, J. (1995). Break up of Czechoslovakia: Roots, 1989, and consequences. *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 143-149.

Börzel, T. (2005). 'Mind the gap! European integration between level and scope'. *Journal of European Public Policy*, 12(2), 217-36.

Crafts, N. (2011). The Marshall Plan: a reality check. *University of Warwick CAGE Working Paper*, 49(6).

Creswell, M. (2002). 'With a little help from our friends': How France secured an Anglo-American continental commitment, 1945-54. *Cold War History*, 3(1), 1-28.

Cornish, P. (1996). European security: The end of architecture and the new NATO. *International Affairs*, 72(4), 751-769.

Croft, S. (1988). British policy towards Western Europe, 1947-9: The best of possible worlds? *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 64(4). 617-629.

Çayhan, B. E. (2002). Avrupa güvenlik ve savunma politikası ve Türkiye. *Akdeniz University Faculty of Economics & Administrative Sciences Faculty Journal/Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(3).42-55

De Coning, C. and M. Peter (eds.) (2019). *United Nations Peace Operations in a Changing Global Order*. Cham: Palgrave Macmillan.

Deighton, A. (1998). The last piece of the jigsaw: Britain and the creation of the Western European Union, 1954. *Contemporary European History*, 7(2), 181-196.

Demir, S. (2009). Avrupa güvenlik mimarisinin tarihsel gelişimi ve Türkiye'nin bu güvenlik mimarisindeki yeri. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 5(9), 9-50.

Dinç, C. (2019). *Avrupa Birliği: Kimlik, siyaset, ekonomi, genişleme*. Ankara: Seçkin Yayınevi

Efe, H. (2010). Soğuk Savaş döneminde Avrupa'da ortak dış politika oluşturma çabaları. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 9(1), 37-62

Epstein, R. A. (2005). NATO enlargement and the spread of democracy: Evidence and expectations. *Security Studies*, 14(1), 63-105.

Haslam, J. (2003). The cold war as history. *Annual Review of Political Science*, 6(1), 77-98.

Hudson, R. and Urquhart, A. (2015). War and stock markets: The effect of World War Two on the British stock market. *International Review of Financial Analysis*, 40, 166-177.

Irondele, B. and Mérand, F. (2010). France's return to NATO: The death knell for ESDP?. *European security*, 19(1), 29-43.

Gallis, Paul E. (1997). *NATO enlargement: The process and allied views*, (CRS Report 97-666), Washington, DC: Congressional Research Service

Gençalp, E. (2004). Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın (AGSP) Avrupa güvenliğindeki rolü ve NATO ile ilişkileri. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 44-54.

Güneylioğlu, M. ve Savaş, C. İ. (2016). Avrupa'da Siyasal birlik projesinin sınırları ve ikilemleri: ODGP üzerine bir değerlendirme. R. İzol, S. Atvur ve T. Öztürk (Ed.), 21, (s. 97-124).

Gürkaynak, M. (2005). Soğuk Savaş sonrasında NATO ve Avrupa Güvenliği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1), 7-27.

Fiott, D. (Eds.), (2020). The CSDP in 2020. *The EU's Legacy And Ambition In Security And Defence*. Paris: European Union Institute for Security Studies.

Kaya, T. Ö. ve Kaya, A. S. (2017). Saint-Malo sonrası dönemde Avrupa

Birliği'nin uluslararası kimliği: Bir sivil güçten daha fazlası mı? *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(29), 283-304.

Kolasi, K. (2013). Soğuk Savaş'ın barışçıl olarak sona ermesi ve Uluslararası İlişkiler teorileri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 68(2), 149-179.

Lee, S. J. (2004). *Avrupa tarihinden kesitler 1789-1980*. Ankara: Dost Kitabevi.

Macdonald, D. J. (1995). Communist bloc expansion in the early Cold War: challenging realism, refuting revisionism. *International Security*, 20(3), 152-188.

Missiroli, A. (2004). ESDP- How it works, In N, Gnesotto (Eds.) *EU Security and Defence Policy The First Five Years* (pp. 55-72). Paris: Institute for Security Studies. New York: Oxford University Press.

Gül, M. (2015). Kuruluşundan 21. yüzyıla: 1990'larda NATO'da devamlılık ve dönüşüm. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 10(1), 247-265.

Özdal, B. (2008). Lizbon reform andlaşması'nın Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'na ilişkin düzenlemelerinin analizi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 4(7).

Pałasz-Rutkowska. (2016). Difficult beginnings: The problem concerning the restoration of diplomatic relations between Poland and Japan after World War II, *Acta Asiatica Varsoviensia*, 29, 147-164

Pelz, W. A. (2018). *Modern Avrupa halkları tarihi*. Kolektif Yayınları.

Polat, D. Ş. (2017). NATO ve Rusya Federasyonu'nun yeni mücadele alanı: Karadeniz. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 5(Özel Sayı Nisan 2017), 67-82.

Raineri, L. and Strazzari, F. (2019). (B) Ordering hybrid security? EU stabilisation practices in the Sahara-Sahel region. *Ethnopolitics*, 18(5), 544-559.

Rees, G. Wyn (1998) *The Western European Union at the crossroads: Between trans atlantic solidarity and European integration*. Boulder, CO: Westview Press.

Roberts, J. M. (2015). *Avrupa tarihi*. İstanbul: İnkılâp Yayınları.

Robertson, L. (2003). NATO and the transatlantic community: The 'Continuous Creation'. *Journal of Transatlantic Studies*, 1(1), 1-7.

- Rubinson, E. (2021). Flexible democratic conditionality? The role of democracy and human rights adherence in NATO enlargement decisions. *Journal of International Relations and Development*, 24(3), 696-725.
- Sander, O. (1996). *Siyasi tarih 1918-1994*. Ankara: İmge Kitabevi
- Tan, Ö. (2013). Avrupa Birliği ve Türkiye güvenlik ve savunma ilişkileri. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 1-14.
- Tangör, B. (2009). *Avrupa Birliği Güvenlik ve Savunma Politikası'nın gelişimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Tangör, B. (2010). *Avrupa Birliği'nin dış güvenlik ve savunma politikaları: OGSP*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Türel, O. (2017). *Küresel tarihçe, 1945-79*. İstanbul: Yordam Kitap.
- Turan, A. P. (2010). Avrupa Birliği güvenlik aktörü olmaya ne kadar yakın? *Bilge Strateji*, 2(3), 29-57.
- Ülger, İ. K. (2002). *Avrupa Birliğinde siyasal bütünleşme (Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikasının oluşumu)*. İstanbul: Gündoğan Yayınları
- Vecsey, M. (2016). The EU's hat-trick in Africa', *Defence Review*, 144, 133-143.